

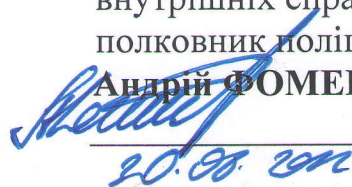
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
полковник поліції

Андрій ФОМЕНКО

2021

20.08.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти початковий (короткий цикл)
(назва рівня вищої освіти)

Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)

Освітня програма «Економіка» від 16.07.2021 р. № 607
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова
(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання: українська

Дніпро – 2021

Історія та культура України // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. – 14 с.

РОЗРОБНИК:

Ольга ГОЛОВІНА, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дмитро АРХІРЕЙСЬКИЙ, завідувач кафедри східноєвропейської історії Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. доктор історичних наук, професор;

Богдан ГАЛЬ, доцент кафедри історії та політичної теорії Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», кандидат історичних наук, доцент.

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

Олена ОСКОМА, к.е.н., доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доцент.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, протокол від 28.06.2021 № 18.

Рекомендовано Науково-методичною радою університету, протокол від 25.08.2021 №11

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 3 років, протокол від 26.08.2021 №14.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є набуття та поглиблення знань з предмету та формування високої духовної культури майбутніх фахівців, системи цінностей, через яку здобувач вищої освіти добуває інформацію, вмінь та навичок здійснення практичних фахових завдань, самостійної роботи, правильного тлумачення та реалізації норм права у сфері культури та інтелектуальної діяльності.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі визначено такими **компетентностями** освітньої програми:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства.

Згідно з освітньо-професійною програмою, вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» має сформувати та актуалізувати такі **результати** навчання студента як:

ПРН 1. Усвідомлювати та реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати та примножувати досягнення, моральні та культурні цінності суспільства.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» вивчається як базова та не передбачає попереднього оволодіння навчальними дисциплінами бакалаврського рівня.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ECTS, 90 год.

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Предмет, мета, завдання та структура курсу. Історія та культура України як наука та навчальна дисципліна. Інтердисциплінарні зв'язки курсу «Історія та культура України» з філософськими та соціально-гуманітарними дисциплінами. Місце і значення дисципліни в системі вищої освіти.

Сутність і зміст поняття «культура». Функції культури. Структура культури, її форми; роль культури, зокрема національної, в житті суспільства.

Культура і цивілізація. Основні історичні типи культури світового соціокультурного процесу. Основні етапи розвитку української культури.

Культура і суспільство. Культура та історичний процес. Культура як форма суспільної свідомості певного періоду розвитку людства. Питання соціокультурної динаміки. Прогрес в культурі. Поняття культурної еволюції та культурної революції.

Українська культура в контексті світової культури. Основні культурні регіони світу. Слов'янський культурний регіон. Внесок української культури у світову скарбницю.

Українська історико-культурологічна думка. Усвідомлення українцями самобутності своєї культури. Концепції культури та культурного розвитку українського народу в працях Г. Сковороди, Т. Шевченка та «кириломефодіївців», членів «Руської трійці», І. Франка, І. Огієнка, Д. Яворницького, Д. Антоновича, Д. Донцова, М. Поповича та ін.

ТЕМА 2. ДАВНІ КУЛЬТУРИ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ. ЕТНОГЕНЕЗ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Артефакти матеріальної та духовної культури на території України доби палеоліту та мезоліту. Неолітична революція. «Кам'яна могила» як видатна пам'ятка давньої культури всесвітнього значення.

Трипільська цивілізація – неолітична землеробська культура України. В. Хвойка – першовідкривач Трипілля. Трипільські мегаполіси, житло, побут. Світогляд та вірування трипільців. Значення Трипільської культури у розвитку української та світової культури.

Культура доби бронзи: кургани, кам'яні антропоморфні стели. Мегаліти та «кам'яні баби» на території України.

Скіфська археологічна культура. Скіфська міфологія. «Золото скіфів» (золота пектораль та ін.).

Культура еллінських колоній Північного Причорномор'я: Ольвія, Херсонес, Пантікапей та ін. Культурний вплив античної цивілізації на скіфів та інші племена Східної Європи.

Дефініція поняття «етногенез». Основні теорії етногенезу слов'ян. Перші писемні згадки про слов'ян. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян.

Українські культурні традиції. Побутова основа української національної культури.

ТЕМА 3. КУЛЬТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСІ ТА ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (ДРУГА ПОЛОВИНА IX – ПЕРША ПОЛОВИНА XIV СТ.)

Утворення держави Русь. Культурна столиця Русі – Київ. Запровадження християнства, його вплив на культуру. Візантійські традиції в культурі Русі. Нова християнська княжа культура та язичницький світоглядний фундамент народної традиції. Церковнослов'янська книжна мова (Кирило та Мефодій) та розвиток писемності, освіти. Піднесення правової культури («Руська правда» Ярослава Мудрого. Традиція літописання, література: «Слово про Ігорів похід». Героїчні образи усної народної творчості.

Софійський собор у Києві – перлина давньоукраїнської архітектури. Архітектура Києва («Золоті ворота», собори та церкви, Києво-Печерська лавра), інших княжих центрів (Чернігова, Володимир-Волинського, Новгороду тощо). Церковна культура: іконопис, книжкова мініатюра.

Удільна роздробленість Київської Русі. Організація державної влади та економічний розвиток Галицько-Волинської держави. Піднесення культури Галицько-Волинського князівства в кін. XII – I пол. XIV ст. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

ТЕМА 4. ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКА ДОБА В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

Українські землі в складі Великого Князівства Литовського та Речі Посполитої. Польська експансія, асиміляція староруських княжих родів. Боротьба українського народу за збереження культурно-релігійної ідентичності. Берестейська унія: причини та наслідки.

Культурно-національні рухи в Україні. Львівський «Ренесанс» в Україні XVI ст.: нові гуманістичні, просвітницькі ідеї (Юрій Дрогобич та ін.). Зростання ролі міст, братства і православні школи, захист національної культури від польсько-католицьких впливів, полемічна література. «Острозька академія», провідні діячі освіти та літератури. Народний героїчний епос, кобзарство, козацькі думи.

Книжкове мистецтво. «Пересопницьке Євангеліє» як видатна пам'ятка старої України. Виникнення друкарства, роль Івана Федорова у становленні українського друкарства.

Визначна роль Києво-Могилянської академії в культурі Східної Європи, видатні діячі та випускники академії. Досягнення української освіти. Вплив української культури на московську. Діяльність українських церковних та культурних діячів в Росії: Ф. Прокопович, Д. Туптало та ін. Взаємозв'язки руської та західноєвропейської середньовічних культур,

готичні впливи в культурі України-Русі. Стародавні замки та фортеці, оборонна архітектура. Церковні розписи та іконопис.

Козаччина як культурне явище та вирішальний фактор розвитку української історії у XV – XVII ст. Національно-визвольна боротьба під проводом Б.Хмельницького. Козацькі літописи та історичні хроніки. Козацький побут, народна картина «Козак Мамай». Д. Яворницький про запорозьке козацтво.

Стиль бароко в українській культурі: основні регіони, характерні особливості. Стиль українського, козацького бароко – золотий вік українського мистецтва. Іван Мазепа як меценат. Мурована та дерев'яна архітектура: типи храмів, видатні пам'ятки, визначні архітектори: І. Григорович-Барський, С. Ковнір та ін. Новомосковський собор на Дніпропетровщині – шедевр народної дерев'яної архітектури.

Барокова література та «шкільна драма». Історичні пісні та думи. Піднесення музичної культури: Д. Бортнянський, М. Березовський, А. Ведель. Розквіт гравюри, іконопису, портретного живопису (парсуни). Філософська думка: Григорій Сковорода. Видатні українці в російському живопису: Д. Левицький, В. Боровиковський та ін. Останній спалах українського бароко (рококо) в часи гетьмана Кирила Розумовського. Палац у Батурині.

ТЕМА 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ДВОХ ІМПЕРІЙ – РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ (КІНЕЦЬ 18 – ПОЧАТОК 20 СТ.). НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

Соціокультурні домінанти розвитку українського суспільства у XIX ст. Відтік представників національної еліти з українських земель до Росії.

Російська політика щодо української культури. Шляхи розвитку національної освіти, подальші імперські утиски та русифікація, «циркуляри» російського уряду щодо української мови та культури.

Освіта та наука, перші університети: Харківський, Київський, Одеський. Доля Львівського університету. Наукова, громадська та культурно-просвітницька діяльність періоду «національного відродження»: українознавчі та історичні дослідження, діяльність «Кирило-Мефодіївського братства» та «Руської трійці».

Класична українська література (від І. Котляревського до І. Франка). Український романтизм та реалізм. М. Гоголь та Україна. Роль Т. Г. Шевченка у духовному становленні нації, його поетична та образотворча спадщина.

Діяльність українських громад, видавництв, «Просвіти». Розвиток суспільно-історичної думки та науки.

Українська музична культура XIX ст.: становлення національної опери, «Перемиська школа» Західної України, роль М. Лисенка у розвитку національної музики. Кобзарство: Остап Вересай.

Становлення українського національного театру в ХІХ ст.: від шкільної драми до професійного театру корифеїв (М. Кропивницький, брати Тобілевичі).

Образотворче мистецтво, українські «передвижники». Україно-російські зв'язки: І. Рєпін та Україна. Нові тенденції в мистецтві початку ХХ ст. Європейські художні стилі і напрямки ХІХ – ХХ ст. в літературі та мистецтві України.

Розвиток архітектури та в ХІХ ст. Меценати України.

Розвиток українських земель в умовах Австро-Угорської імперії. Греко-католицька церква та її роль у національному відродженні в Західній Україні. «Стрілецький рух».

Становище українських земель у межах двох імперій напередодні І світової війни.

ТЕМА 6. УКРАЇНЬСКА КУЛЬТУРА ХХ СТ. – НА ШЛЯХУ ДО СУВЕРЕННОСТІ

Основні досягнення та протиріччя культури ХХ ст. Глобальні інтеграційні процеси у світовій культурі. Тоталітарні режими і культура, українська культура радянського періоду: демократія і культура, боротьба за національну культуру і сталінський терор.

Основні етапи розвитку української культури ХХ ст.: періоди підйому («українізації») та хвилі репресій і утисків.

Культурна політика часів Української народної республіки та революційних змагань. Творення системи національної освіти та науки, роль академіків М.Грушевського та В.Вернадського.

Українська культура за радянських часів. Політика більшовиків щодо розвитку української культури. «Коренізація» та національний підйом 1920-х рр. та «Розстріляне Відродження» 1930-х. Доля церковної культури.

Особливості культурного життя в західних областях України.

Українська культура «сталінського часу». Метод «соціалістичного реалізму» у мистецтві. Втрати та досягнення в літературі, музиці, кіно, образотворчому мистецтві. Постать О. Довженка.

Культура України в період «хрущовської відлиги». Покоління «шістдесятників»: нові явища та імена (О. Гончар, Л. Костенко та ін.), нове українське «поетичне кіно».

Адміністративно-командні методи керівництва культурою «брежнєвських часів». Політика русифікації та українські діячі культури в правозахисному русі (В. Чорновіл, В. Стус та ін.).

Національно-культурні процеси в період «перестройки» М. Горбачова.

Досягнення української науки у ХХ ст. Внесок України в літакобудування та космонавтику.

Культура української діаспори. Хвилі еміграції. Зарубіжні українці – визначні діячі культури: О. Ольжич, І. Багряний, С. Лифар та ін. Український авангард (К. Малевич, О. Архипенко) як частка всесвітнього.

ТЕМА 7. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Етносоціальні процеси у незалежній Україні. Основні процеси, проблематика, нові культурні явища. Внесок діаспори у національне відродження та здобуття незалежності. Міжнародні культурні зв'язки.

Глобальні проблеми та перспективи розвитку культури та цивілізації на початку ХХІ ст. Відкритість сучасної української культури світовим процесам. Україна і культура постмодернізму, масова культура.

Становлення національної освіти та науки; вища школа в Україні. Мовне питання, видавнича справа, книжкове мистецтво. Релігійне життя в умовах незалежності та його особливості.

Літературно-мистецькі процеси на межі ХХ – ХХІ ст. Розвиток літератури, театру, образотворчого мистецтва в нових умовах. Становлення нового українського кіно (Ю. Ілленко, І. Миколайчук). Провідні письменники (О. Забужко, Ю. Андрухович та ін.), театральні діячі (Р. Віктюк, Б. Ступка). Розвиток музичного та образотворчого мистецтва у сучасній Україні.

Урбаністична архітектура. Монументи нового патріотичного спрямування, боротьба за оновлення символіки.

Правова культура і актуальні проблеми культурної політики української держави: збереження, відновлення та повернення культурних надбань, реконструкція національних пам'яток, фундація нових музеїв (Художній арсенал) тощо.

Українське законодавство в галузі культури. Пам'ятки культури України у списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Правоохоронна діяльність і культура.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок і вмінь за певний період навчання (навчальний семестр).

З навчальної дисципліни «Історія та культура України» передбачено:

- для денної форми навчання – екзамен;
- для заочної форми навчання – екзамен.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.

4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані , деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не несуть істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття , не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки , не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Історія та культура України» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: проведення контрольних робіт з використанням тестових завдань, перевірка результатів освіти на основі виконання кваліфікаційних завдань з дисципліни. Засоби діагностики знань використовуються з метою визначення ефективності методик навчання.

В університеті педагогічний контроль розглядається як основна ланка, що забезпечує неперервність процесу виховання, освіти та професійної підготовки і має чотири пріоритетні функції: діагностичну, навчальну, організаційну та виховну.

У розумінні постійної взаємодії науково-педагогічного працівника зі здобувачем вищої освіти під час освітнього процесу, педагогічний контроль являє собою систему перевірки результатів навчання й означає ідентифікацію, кількісне оцінювання та вимірювання знань, умінь, навичок або/та інших компетенцій здобувачів вищої освіти. Основним предметом оцінки результатів освіти є отримані результати навчання у вигляді знань, умінь і практичних навичок, а також результати виховання у вигляді сформованих способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей.

Засоби діагностики визначають рівень досягнення запланованих навчальних результатів, повинні мати прозорі критерії оцінювання, забезпечувати об'єктивний поточний та підсумковий контроль.

Під час контрольних педагогічних заходів застосовується система об'єктивної оцінки здобутих компетенцій, зокрема, з використанням технічних засобів. Тестові завдання для проміжного і підсумкового контролів знань здобувачів вищої освіти є складовими навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін і входять до пакетів кваліфікаційних завдань із дисципліни.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
підполковник поліції

Олександр ЮНІН

... 2021 р.

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Освітній ступінь **молодший бакалавр**

Спеціальність **051 «Економіка»**

на 2021/2022 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА

Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Факультет соціально-психологічної освіти та управління

Курс 1, групи МБ-ЕК-121

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Національна історія та культура як складові формування української державності	12	4	2	2		8
2	Давні культури на теренах України. Етногенез українського народу	12					12
3	Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави (друга половина IX – перша половина XIV ст.)	12	4	2	2		8
4	Литовсько-польська доба в історії України. Визвольна боротьба українського народу. Українське козацтво	12	4	2	2		8

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
5	Українські землі у складі двох імперій – Російської та Австро-Угорської (кінець 18 – початок 20 ст.). Національне відродження	14	4	2	2		10
6	Українська культура 20 ст. – на шляху до суверенності.	12	8	4	4		12
7	Сучасні тенденції розвитку культури в Україні	16	6	2	4		10
	Разом за семестр	90	30	14	16		60
	Форма підсумкового контролю	Екзамен					

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, протокол від 25.06.2021 № 18.

Завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

Олексій ХАЛАПСІС

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура України
Освітній ступінь молодший бакалавр
Спеціальність **051 «Економіка»**
на 2021/2022 навчальний рік

Основні нормативні акти:

1. Конституція України;
1. Закон України «Про культуру» (14.12.2010);
2. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (21.09.1999);
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини» (08.06.2000);
4. Закон України «Про авторське право та суміжні права» (23.12.1993 з новою редакцією 06.09.2001).
5. Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища / Збірник офіційних документів – Київ, 2002.
6. Міжнародна охорона, захист і повернення культурних цінностей. Зб. документів. – К., 1993.

Підручники:

1. Даниленко В.М., Смольницька М.К. Підручник з історії України: технологія творення. Досвід – 2019. (Аналітична доповідь). – Вінниця, ТОВ "Твори", 2020. – 76 с.
1. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти / В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. — К.: Літера ЛТД, 2002. — 464 с.
2. Історія української та зарубіжної культури. Підруч. для вищ. навч. закл. / Л.Є. Дещинський, С.В. Терський, Р.Д. Зінкевич, Я.Я. Денісов. — Львів: Бескід Біт, 2008.
3. Історія української художньої культури: Підруч. для вищ. навч. закл. мистец. і культури / В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська; Харк. держ. акад. культури. — Харків: Регіон-інформ, 2003.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура. Підручник для вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
5. Турченко Ф. Україна – повернення історії. Генеза сучасного підручника / Гол. ред. Н. Заблоцька. – К.: Генеза, 2016. – 104 с

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / Ред.: С.М. Клапчук. – 6-е вид., — К.: Знання-Прес, 2007.
1. Історія світової та вітчизняної культури. Навч. посіб. / М.Ф. Юрій. — К.: Дакор, 2007. — 455 с.
2. Кормич Л., Багацький В. Культурологія (Історія і теорія світової культури ХХ століття). Навч. посібник. — Харків: Одисей, 2002.
3. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посібник / Ред. І.Тюрменка. — К.: Центр навчальної літератури, 2005.
4. Культурологія: українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / Ред. М.Заковича. — К., 2010.
5. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ ст. Навч. посібник — К.: Знання, 2002.
6. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура. Навч. посібник — К.: Знання-Прес, 2007.

Монографії та наукові видання:

1. Василь Марочко, Ольга Мовчан. 1932-1933. Хроніка Голодомору в Україні. — К.: Кліо, 2020. — 296 с.
1. Даниленко В.М. В.І. Вернадський. Простір життя і думки. — К.: ВД "Академперіодика", 2019. — 352 с.
2. Бурдо Н., Відейко М. Трипільська культура. Спогади про золотий вік. — Харків, 2008.
3. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Від трипільців до кіборгів: Коротка істрія України. — К.: ТОВ "Видавництво "КЛІО", 2020. — 688 с.
4. Віднянський С. В., Вегеш М. М. Августин Волошин і Карпатська Україна в історії українського державотворення / НАН України. Інститут історії України. — К.: Інститут історії України, 2021. — 372 с.
5. Войтович В. Українська міфологія. — К., 2002.
6. Гуржій О., Чухліб Т. Козацька Україна. Боротьба за державу (XVI-XVII ст.). — К.: АРІЙ, 2020. — 368 с. — (Таємниці історії)
7. Україна в Другій Світовій війні: погляд з ХХІ ст. Документи і матеріали. У 2-х ч. — Ч. 1 / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії). НАН України. — К.: Наукова думка, 2020
8. Енциклопедія трипільської цивілізації. Тт. 1-2. — К., 2004.
9. Марочко В. Йосип Сталін — фельдмаршал Голодомору / Національний музей Голодомору-геноциду, Інститут дослідження Голодомору. — К.: Видавець Мельник М. Ю., 2020. — 104 с.
10. Історія української культури: наук. вид.: у 5 т. Т. 4, кн. 1. Українська культура першої половини ХІХ століття / Л.Ф. Артюх, В.Г. Балушок, Г.Б. Бондаренко, В.К. Борисенко, Т.М. Виврот; НАН України. — К.: Наук. думка, 2008. — 1008 с.
11. Історія української культури: У 5 т. Т. 3. Українська культура другої половини ХVІІ - ХVІІІ століть / В.С. Александрович, В.Й. Борисенко,

Т.М. Виврот, В.М. Горобець, В.С. Горський; НАН України. — К.: Наук. думка, 2003. — 1246 с.

12. Історія української культури: У 5 т. Т. 4, кн. 2. Українська культура другої половини ХІХ століття / М.П. Бондар, М.П. Загайкевич, Р.Я. Пилипчук, В.В. Рубан, М.Р. Селівачов; Ред.: Б.Є. Патон; НАН України. — К.: Наук. думка, 2005. — 1295 с.
13. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. У 3-х ч. — Львів, 2005.
14. Наливайко С. Етнічна історія Давньої України. — К., 2007.
15. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. — К., 2002.
16. Стяжкіна О. Рокада: чотири нариси з історії Другої Світової. — К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. — 272 с. (Друга світова)
17. Хижняк З.І., Маньківський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. 2-ге вид. — К.: Києво-Могилян. акад., 2008.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, протокол від 25.06.2021 № 18.

Завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

Олексій ХАЛАПСІС